

Pelkosenniemen kunnan lausunto hallituksen esitykseksi laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Alijäämän kattamisvelvollisuus

Lakiesityksessä on tarkoitus muuttaa kuntalakia siten, että kuntaliitostilanteessa uuden kunnan alijäämän kattamisvelvollisuuskausi alkaisi alusta. Muutoksella pyritään vauhdittamaan kuntaliitoksia. Kuitenkin vielä parempi olisi, jos porkkanana käytettäisiin lisäksi alijäämän kattamisvelvollisuuden osittaista huojennusta. Huojennus voisi toteutua seuraavasti: uuden kunnan tarvitsisi kattaa vain 2/3 alijäämästään, mikäli kunta kattaa sen neljän vuoden määräajassa. Lakimuutos kannustaisi omalta osaltaan hoitamaan velvoitteen määräajassa, koska muutoin kunta joutuisi kattamaan alijäämän kokonaisuudessaan.

Arviointimenettely

Kuntalakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, ettei uutta kriisikuntaan liittyvää arviointimenettelyä tarvittaisi, mikäli kunta on jo ollut arviointimenettelyn kohteena, eivätkä esitetyt ja kunnan päättämät toimenpiteet ole toteutuneet ja arviointimenettelyn edellytykset täyttyvät edelleen. Koronaviruksen jälkimainingeissa ja soteuudistuksen toteutuessa monien kuntien taloudellinen asema saattaa muuttua nopeasti. Tästä johtuen kunnille pitää varata mahdollisuus hakea valtiovarainministeriötä erikseen uutta arviointimenettelyä perustellusta syystä.

Talousarvio ja -suunnitelma

Kuntalain taloussuunnitelmakohtaan tulee kirjata selkeästi taloudellisessa ahdinngossa olevien kunnille sallittavaksi keinoksi kirjanpidon toimenpiteet tulojen lisäyksen ja menojen vähennyksen ohella. Kunnilla, joilla on kattamatonta alijäämää taseessa, on usein omaisuutena myös käytöstä poistettavia, huonokuntoisia kiinteistöjä, joiden käyttötarkoitus on hävinnyt/häviämässä väestön vähenemisen tai muun syyn vuoksi. Nämä arvonsa menettäneet kiinteistöt rasittavat kunnan taloutta ylläpitokustannuksina ja niiden poistaminen taseesta on mahdotonta jo kertyneiden alijäämien vuoksi. Tähän tulee kuntalaissa kirjata selkeä lainsäädännöllinen helpotus ja kirjanpidolliset keinot, miten kunnat voivat tässä tilanteessa toimia ja saada tältä osin talouttaan kuntoon. Kunnille voisi lainsäädännöllä antaa taloudellinen liikkumavara tältä osin määräajaksi esim. valtiovarainministeriön erillispäätöksellä. Tätä menettelyä on esitetty valtiovarainministeriölle useiden kuntien ja Perlacon Oy:n toimesta, mutta tähän ei ole löydetty ratkaisua. Nyt tämän ratkaisun paikka olisi lainsäädännöllisesti mahdollinen ja auttaisi erittäin vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia kuntia.

Sopimusten hallinta

Kunnilla on usein puutetta sopimusosaamisesta, joka näkyy kilpailuttamisessa ja sopimushallinnassa. Tämän vuoksi kuntalain muutos, jossa määritetään entistä tarkemmin sopimuksilla johtamista ja sopimusten hallintaa, on kannatettava. Ehdotetun sopimushallintajärjestelmän on todettu tukevan samalla myös sisäisen valvonnan työtä, johon kunnissa tarvitaan moninaisten sopimusten vuoksi työkaluja.

Varainsiirtovero

Varainsiirtoverolain (931/1996) 4 §:ä tulisi muuttaa kuntayhtymien ja kuntien välisten siirtojen lisäksi kunnan 100-prosenttisesti omistaman yhtiön tai säätiön sekä kunnan välisen siirron osalta niin, että varainsiirtoveroa ei tulisi suorittaa tällaisen muutoksen yhteydessä. Perusteluna tälle on eräiden kunnan toimintoina olevien palvelujen muutospaineet markkinaehtoisuuden rajan täytyessä (mm. ruokapalvelut, yritystilat), jotka edellyttävät tällaisen kunnan aiemmin omana toimintana olleen toiminnan eriyttämistä yhtiöksi ja siinä yhteydessä tapahtuvan liiketoimintaan liittyvän kiinteistö- ym. omaisuuden siirron yhtiölle. Varainsiirtoveron suorittaminen tällaisessa yhteydessä on kohtuutonta, koska aiemmin kuntatoimintana olleet tilat on hankittu pääosin julkisella rahoituksella ja -tuella. Mikäli tällä muutoksella on vaikutusta muiden verolakien sisältöön, niin varainsiirtoverolakiin tehty lisäys tai muu muutos tulee huomioida myös näissä.